

statskassans trångmål hellre, än de tillåta att sedelmyntet faller i värde, och landet ruineras. Ingen tvekan torde därför uppstå att mottaga privatbankernas sedlar och hypoteksföreningens obligationer, om de inlösas med Finska bankens sedlar.

Ryska sedeln kan intet förlora derpå, att den upphör vara lagligt betalningsmedel här i landet. Den skall alltid blifva lika gångbar som förut, endast i förhållande till Finska sedeln enligt sitt rätta värde. Med andra ord: skilnaden mot förut skulle blott blifva den, att Finska sedeln får åtnjuta *sitt* verkliga värde till godo. Sker så icke, så reglementeras här i landet förgäfvnes både för privatbanker och hypoteksföreningar; krediten kan icke komma landets industri till hjälp, utan denna får fortfarande stå kvar vid sin nuvarande låga ståndpunkt.

J. V. S.

40 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 12, december 1859

BIDRAG TILL FINLAND'S NATURKÄNNEDOM, ETNOGRAFI OCH STATISTIK, UTGIFVEN AF VETENSKAPS-SOCIETETEN. 5: E H. H: FORS 1859.

Häftet upptages af »*Finlands Foglar* hufvudsakligen till deras drögter beskrifna af Magnus von Wright. Förre afdelningen».

För den allmänna bildningen har på naturalhistoriens hela område näst botaniken kunskapen om foglarna, ornitologin, det största intresset. Orsaken är den lätt insedda, att trädens former, grässets grönska, blommans färg, prakt och doft utgöra så väsentliga delar af det natursköna, och att foglarnas rörlighet och sång gifva både det vilda landskapet dess förnämsta staffage och äfven öka lifvet och lifligheten i det odlade. Man kan väl icke säga, att det är någon synnerligen fruktbarande kunskap, att känna namnen på en mängd vexter och djur. Men det är visst, att det ökar behaget af lifvet i fria naturen, att också blott känna namnen på de föremål, som der omgifva oss. Man rör sig då likasom bland bekanta. Förtroligare blir bekantskapen, när härtill kommer kunskap om dessa naturalsters egenskaper, om de lagar, vid hvilka deras lif är bundet o. s. v. samt särskildt om djurens instinkter, lefnadssätt och vanor. Lusten att veta behöfver i detta fall blott väckas, för att lifvet igenom fortfara; ty tillfälle att underhålla den erbjuder sig för hvar och en och är derigenom, synnerligast här i nordnen, än mera lockande, att det blott periodiskt återkommer tillika med den för fantasin och känslan mest fängslande af årets tider.

Svenska litteraturen har icke någon annan botanisk lärobok för sjelfstudium, än den längesedan ur bokhandeln utgångna Svenska Botaniken. Detta arbete är dessutom anlagdt på vetenskaplig fullständighet, ehuru ofulländadt, voluminöst och dyrt. Den större läsande allmänheten, den qvinliga företrädesvis, skulle hafva behof af en helt praktiskt inrättad lärobok, upptagande det allmännaste af terminologin och beskrifning på de vanligast förekommande inhemska vilda och trädgårds vexter, allt åtföljdt af träsnitt i texten. Sådana okolorerade träsnitt i en skala, oftast mycket mindre än den naturliga, kunna icke hafva något vetenskapligt värde; men ett antal dylika för hvarje naturlig familj vore dock mycket tjenligt att underlätta igenkännandet af vexterna på fältet.

Samma metod att undervisa kan icke följas i ornitologin. Igenkännandet af de särskilda fogelarterna beror af minutiösa iakttagelser

rörande äfven fjädrarnes färger. Den yttre allmänna formen ger på sin höjd en föreställning om släkten; och man har icke varit lika frikostig på släkten vid djurens indelning som vid vexternas. Äfven den, som med tillgång till en fogelsamling lär sig känna de skilda arterna, måste härpå använda det noggrannaste studium, om han med säkerhet skall kunna igenkänna individerna i det fria, emedan fjäderbeklädnaden så mycket växlar med årstiderna och med foglarnes ålder. Härtill kommer, att man har fogeln på qvisten, icke i hand, och att få personer torde vara benägna att af dem döda dussintal, för att tillfredsställa sin vettgirighet – isynnerhet som det allt ännu blir i vanliga fall omöjligt att igenkänna den fria fogeln, om dess form och färger icke äro särdeles i ögonen fallande. För att komma dertill, måste man lära sig känna deras läten och sång – och det är en kunskap, som naturligtvis icke ur böcker kan inhämtas. Undervisningen deri måste meddelas från man till man – eller från qvinna till qvinna, lärare- och lärjungekallet naturligtvis ledigt att intagas af hvilketdera könet som helst. 10

Man kan fråga, hvartill det just gagnar, att känna de blommor, man ser, och de foglar man hör. Nyttan kan vara mångahanda. Men det är redan en vinning, att känna sig hemmastadd i den omgifvande naturen. När en virtuos anmäler sin konsert, gör man sig redan någon föreställning om andan i hans spel, då man får höra, att han är Italianer eller Böhmare, Tyrolare eller Engelsman. Och erfarenheten af hans uppträdande åter verkar på vår föreställning om hans folks musikaliska sinne och konstnärlighet. På hvarje annat fält är förhållandet detsamma. Bokstudium lär oss begagna och sortera erfarenheten, denna att öka och berigtiga det genom läsning inhemtade vetandet. Naturen erbjuder väl icke samma intresse som menskligheten; men vi röra oss friare och med mera tillfredsställelse bland båda, ju närmare vi känna dem. Hvad särskildt njutningen af naturens skönhet angår, kan den fattas äfven i det inskränkta och mindre anslående landskapet, om man har ett öppet öga för den rika detaljen, ändamålsenligheten, den sköna formen och harmonin i densamma. Känner man naturföremålen till namnen, så förutsätter detta naturligtvis kunskap om deras olika utseende m. m. Och den första bekantskapen felar sällan att locka till noggrannare uppmärksamhet på beskaffenheten af deras lif och tillvaro. 20 30

Hr Wright's arbete är långtifrån en skolbok, såsom vi sett det utan vidare uppgifvas. Det är ett på egen mångårig forskning hvilande bidrag till ornitologin såsom vetenskap. Vi säga bidrag, emedan Förf. sysselsätter sig uteslutande med foglarnes yttre, icke med deras inre byggnad, benen o. s. v. Det är, såsom känt, under den tilltagande förtroligheten med fogelverlden bröderne von Wrights konstnärstalng vuxit upp. Det är nu frukterna af denna sin egen och sina bröders långa erfarenhet, Hr Magnus von Wright här framlägger. Och det kan antagas, att väl sällan mera pålitliga naturalhistoriska beskrifningar blifvit meddelade än dessa, emedan sällan beskrifvaren sjelf egt samma förtroliga bekantskap med de föremål, han beskrifver. 40

Vid elementarläroverken kan väl boken begagnas, om fogelsamling finnes, men också då endast för att exempelvis låta lärjungen öfva sig, att på det bevarade exemplaret uppsöka de kännetecken, Förf. angifver. Deremot egnar den sig väl till gåfva åt lärjungarne, emedan dess läsning ger föreställning om de många slagen af våra skogars och sjöars befjädrade invånare, och säkert mången yngling skall lockas att söka i det fria få sigte på och lära känna den ena eller andra arten. Det är dock önskligt, att de skulle manas från att endast för egen undersök- 50

ning skjuta de oskadliga småfoglarna. För läroverkets samlingar kunna sådane foglar fällas endast af dem, hvilka ega vana vid skinnens konserverande och uppstoppande. För hvar och en älskare af naturen och lifvet i densamma kan boken tjena till samma bestämmelse, att, såvidt ske kan, lära känna fogeln på qvisten. Med intresse och ihärdighet är det icke heller omöjligt, att sålunda lära äfven af sången igenkänna densamma. Och detta är verkligen ett stort nöje, att studera ut alla variationer i en redan känd fogels sång.

10 Vi tro derföre, att boken småningom skall vinna stor spridning i landet. Längre har äfven Nilsson's fogelfauna, som först gjorde bekantskapen med foglarna äfven i vårt land allmännare, saknats i bokhandeln. Först nyligen är andra upplagan deraf utkommen. Vi hafva ännu icke sett densamma. Men om den vuxit till i lika grad, som de fyrfotadjurens, genom förnämligast anatomiska uppgifter, har den för den större allmänheten en vida lärdare form än behöfligt. Den måste naturligtvis äfven derigenom vara vidlyftigare, att många Svenska foglar i Finland saknas; ehuru tvärtom ingen Finsk fogel saknas i Sverige.

20 Närvarande »förra afdelning» sysselsätter sig med landtfoglarna. Den senare kommer att innehålla beskrifning om sjöfoglarna, och Förf. är, om möjligt, än mera hemmastadd på detta gebit, så att, hvad dessa foglars utseende, läten, vanor och lefnadssätt angår, Förf. i noggrann kännedom derom föga torde hafva andra medtäflare, än möjligen sina bröder. Det är derföre icke för mycket sagdt, om man påstår, att det ifrågavarande arbetet i de delar, det omfattar, är och kommer att förblifva ett för Finska fogelfaunan klassiskt verk. Tider skola väl förgå, förrän en hel familj af män med naturforskarens och konstnäre-
rens kärlek egnar sig åt iakttagelser på ett och samma gemensamma gebit.

30

OM DEN KELTISK-GERMANISKA KULTURENS INVERKAN PÅ FINSKA FOLKET, AF JOHAN ADOLF LINDSTRÖM. TAVASTEUS 1859.

Vi hafva här åter ett af denna trägna författares forskningsförsök rörande Finska folkets forntid. Det är genom uppletandet af hvarandra liknande ord i skilda språk, Förf. söker komma till sina historiska slutsatser, hvilkas hufvudsumma är, att Finska folket af fremmande folkstammar mottagit icke blott hela sin bildning, utan äfven en
40 betydligare del af sitt språk.

Man kan väl såsom säkert antaga, att Finnarne lika litet som något annat folk på egen hand genomgått hela mensklighetens lärokurs, utan att af andra mottaga någon undervisning. Det ligger också ingenting orimligt deri, att af de fremmande ord, som i språket ingått, vilja sluta dertill, hvilket annat folk som i den ena eller andra delen varit dess läromästare. Men när denna forskning pretenderar att leda tillbaka till en aflägsen urtid, bortom all känd historie, och när ordlikheterna väljas med den stora frihet, det af Förf. och många andra med honom sker, måste resultatet nödvändigtvis stanna vid temligen ofruktbara
50 gissningar.

Förf. sysselsätter sig för denna gång förnämligast med jemförelser ur det Keltiska eller Celtiska språket. Celterna antagas hafva varit det mellersta och vestra Europas urinvånare, så att de af Romarene underkufvade Gallerna och Britannerna voro af Keltisk stam. Lemningar af densamma äro ännu Irländarena, Högskottarne, Walesarne i

England och Bretonerna (i Bretagne) i Frankrike, så att t. ex. Ersiskan i Irland och Gaeliskan i Skottland äro Celtiska språk. Denna språkgren i dess helhet åter föres till den Indogermaniska språkstammen och är således alls icke med de Finska språken beslågadt.

Då vid folkvandringens tid de Germaniska folken inträngde och bosatte sig bland de Celtiska, hade åtminstone större delen af dessa redan blifvit af Romarena kufvade, mer eller mindre antagit Romersk kultur och i vestra Europa äfven lånat af Romarens språk så mycket, att detta äfven efter den Germaniska invasionen bestämde de sam-
mangjutna stammarnes språk, såsom ännu i dag de Romaniska
språken bevisa. Att dock i dessa språk äfven Celtiska elementer må
förekomma, finner man naturligt nog. Men huru Celtiska ord inkom-
mit i Tyska språket, såsom flera Tyska forskare fattat förhållandet
vara, detta är mindre lätt förklaradt, emedan bevisen därför, att
Celtiska folk skulle stannat i det nuvarande Tyskland, äro mindre
pålitliga. Afgörandet ur endast språkliga grunder är också svårt,
emedan Celtiska och Germaniska språken tillhöra samma stam, den
Indo-Germaniska. Emellertid har man nu från Celtiskan velat härleda
ett stort antal Tyska ord, isynnerhet benämningar på föremål tillhö-
rande boskapsskötseln, åkerbruket, sjöfarten m. m.

Än oförklarligare blifva härledningar från Celtiskan i Finska språ-
ket, emedan det icke alls kan bevisas, att norra Europa varit af Celter
bebodt. Förf. söker väl visa, att de båda stammarna redan i Asien stått
i beröring med hvarandra,¹ och att de ännu på Taciti tid, i första seklet
af den kristna tideräkningen, gränsat till hvarandra i trakterna söder-
om Östersjön. Det senare kan dock blott angå någon obetydligare
qvarlefva af Celter, emedan Germaniska folk då redan bodde ända
vid Rhein och likaså vid Östersjön. I brist på historiska bevis, är nu
Förf. mera uteslutande hänvisad till de språkliga, och han uppräknar
ända till trehundra Finska ord ungefär, som skulle vara af Celtiskt
ursprung. Till deras antal hörer t. o. m. Kantele. Vi anföra som prof
härledningen:

Kantele harpa, i Gaeliskan *canteil* = Latinets *cantilena*,² af Keltiska
kan sjunga, Spanska *gana* sång, Latinska *cano* (*canto*) sjunga, Persiska
khanden samt Fn. (Fornnordiska?) *gan* incantatio,³ *kani* trollkarl.
Finnarnes *kantele* var ett sång- och trollinstrument(?). Hos Kelternas
dyrkades jungfrurna *Ganna* och *Beleda*, kända för sina trollsånger.

Vid frågan om den »Germaniska kulturens inverkan» sysselsätter sig
Förf. också uteslutande med ordlån. Ingen tviflar derpå, att Finska
folkets närvarande kultur är Germanisk, i samma mening som den
Svenska är det. Men härom är hos Förf. egentligen icke fråga. Han vill
blott uppvisa, huru en mängd ord, hvilka vanligen anses för genuint
Finska, i sjelfva verket äro lånade från Tyska språket gemenligen i dess
äldre former. Derjemte hänvisas på ordlikheter i Ryskan, resp. lån ur
detta språk, samt i Latinet och Grekiskan, utan att det ifrågavarande
Finska ordet just anses för lånadt. Förf. genomgår gudadyrkan, hemlif,
jagt, fiske, boskapsskötsel, jordbruk, sjöfart, handel m. m. och söker
visa att för alla dessa förhållanden och verksamheter Finnarna haft
sina läromästare bland folk af Indo-Germanisk stam. Det ser verkligen
så ut, som om den första Finnen skulle haft en Indo-German till fader,

¹ Beviset hemtas ur de s. k. Tschud-grafvarne i Siberien, om hvilka dock Castrén hade den tanke, att de äro Tatariska.

² Liten sång, visa.

³ Sjungande af trollsånger.

men varit en envis pojke och gjort sig hvarjehanda ord af egen fabrik, så att Finskan fick sig sin klena plats i verlden.

Förf. är prest på landet, kaplans substitut. Hans kärlek för studier förtjenar i sig sjelf aktning, desto mera, ju mindre hans lefnadsställning gynnar dem. De enkla ord, i hvilka han omtalar sin saknad af tillräckliga litterära hjälpmedel, äro en rörande klagan. Talrika härledningar bevisa väl, att han med nog mycken djerfhet rör sig på detta vanskliga och lätt missledande fält – ordjempförelsernas, ordlikheternas. Man har sett exempel på, att äfven språkforskare, som trängt till djupet af de ifrågavarande språkens grammatikaliska bygnad, låtit förleda sig till vågade hypoteser om språkens släktskap. Men i hvarje fall utgör dock ett sådant grammatikaliskt studium en nödvändig grund för all jemförelse mellan språken, äfven der det blott är fråga om gjorda ordlån. Det lärer kunna antagas, att Förf. icke gjort språkstudier af detta slag; åtminstone framstå de icke i hans skrifter. Likväl vilja vi ingalunda nedsätta Förf:s bemödanden, äfven sådane de äro. Hans närvarande skrift har väl äfven den bristfälligheten, att Förf. i saknad af ordböcker icke kunnat kontrollera sina källors uppgifter. Men det är väl antagligt, att i dem icke alltför många misstag kunnat inflyta. Dessa källor äro dels andra dylika ordjempförande, dels mera direkt historiska undersökningar. Den flit och möda, hvarmed Förf. ur dem sammanställt allt, hvari han kunna finna någon beröringspunkt med Finnarne och Finska språket, skall säkert icke vara ett förloradt arbete. Fältet är nytt, och senare kommande bearbetare skola i Förf:s sammanställningar finna många originela antydningar och material för ytterligare profning.

FOLKSÅNGEN HOS DE ROMANISKA OCH GERMANISKA NATIONERNA. UTKAST TILL EN HISTORIK DEROM AF C. O. J. RANCKEN. I. DE ROMANISKA NATIONERNA. KUOPIO 1859.

Författaren till denna skrift säger sig, ehuru i saknad af någon rikare litteratur i ämnet, hafva af kärlek för detsamma velat väcka uppmärksamheten derpå och föranleda andra till mera omfattande framställningar deraf. Sjelf synes han hafva nödgats inskränka sig till hufvudsakligen hvad i allmänna litteraturhistorier derom anföres. Det kan därför icke förundra, att afhandlingen icke har anspråk på att lära den vetenskapligt bildade läsaren känna något nytt. Men vi tro också, att Förf. icke har någon rätt föreställning om, hvad nuförtiden vid universitetet häri studeras. Det synes vara honom obekant, att äfven i bokhandeln tillgängliga akademiska afhandlingar på de senare åren utgifvits, hvilka behandla särskilda perioder och cykler af medeltidens poesi och litteratur. Vi föreställa oss därför, att Förf. skulle gagnat mera, om han föresatt sig, att göra den större läsande allmänheten bekant med de moderna nationernas folksång. Dertill skulle dock höra, att han kunnat i öfversättning anföra prof på densamma. Och framförallt hade det varit önskligt, att han förarbetat de notiser, han samlat, till en någotsånär ordnad och öfversigtlig framställning. Tyvärr är detta icke händelsen. Förf. har synbarligen tryckt sina anteckningar i samma form, han vid sin läsning nedskrifvit dem. Om någon konstnärlighet och behag i framställning och stil kan därför alls icke blifva fråga.

Vi önskade ingalunda tillhöra dem, som »nedsabla» Författarens välmenta försök. Det är visst svårt att tillfredsställa hvarje författares

så naturliga behof af erkännande, och vi betvifla icke, att icke mången funnit våra bedömanden icke motsvara sina anspråk. Men vi våga dock tro, att uppletandet af fel hos de skrifter, som anmälts i detta blad, varit mindre framstående, än bemödandet att finna någon anledning till berömmelse. Det skulle af många skäl fägna oss, att äfven om närvarande skrift kunna säga något mera lofordande. Men vi nödgas upprepa det: Förf. behöfver verkligen, för att lyckas, använda mera tid och omsorg på sina produktioner.

10

BIBLIOGRAPHIA HODIERNÆ FENNIAE. III. ÅBO 1859.

Läsare böra påminnas, att icke låta afskräcka sig af den lärda titeln. En katalog öfver den inhemska litteraturen, rättare öfver allt, hvad som utgått från bokpressarne i landet, bör vara hvar och en välkommen. – Med förvåning skall man finna, att det trycktas antal icke varit just så alldeles litet, och att mycket finnes att tillgå, hvaraf de offentliga bladen knappt nog omnämmt titlarne. Närvarande häfte synes gå från 1848 till och med 1855, ehuru äfven tidigare skrifter, troligen i de förra häftena uteglömda, här upptagas. Önskligt vore, att häftena kunde följa hvarandra litet tätare. Utgifna för år blefve de visst bra magra, isynnerhet som fach-uppställningen då torde måsta bortfalla. Men det skulle ligga i Förlagsföreningens intresse att påkosta och sprida en sådan årskatalog. Den kunde också göras »resonnerad» sålunda, att bedömanden öfver skrifterna skulle upptagas. Och äfven jemförande statistiska uppgifter rörande boktrycket och bokhandeln vore i den välkomna. Hvarföre tidskrifter äro uteslutna, kan icke inses. I vårt lands fattiga litteratur skulle också hvarje tidning förtjena sin plats. »Kristillisiä Sanomia» synas vara de enda ihågkomna.

20

30

MANSIKOITA JA MUSTIKOITA. I. HELSINGISSÄ 1859.

Medan den inhemska Svenska litteraturen icke framvisat ens en kalender till julen mycket mindre någon diktsamling, har den Finska gjort försök, att ånyo framträda med en början till skönlitteratur. Den får tala om lycka, att dock nu kunna bringa sådane försök i dagen. De äro lyckligtvis åter tolererade, men något berättigande finnes för dem icke.

Mången läsare torde erinra sig, att för ett antal år tillbaka en samling skönlitteratur i Finsk öfversättning utgafs under titeln *Annikka*. Fråga väcktes, att under annan titel och i större skala fortsätta samlingen, och prenumerationen på densamma tog rask fart, så att företaget var ekonomiskt betryggadt. Men hvad i alla verldens språk och för alla verldens folk anses för en vinning, det gällde här för ett ondt, ett hotande förderf, och Finska litteraturen fick lof, att beskedligt inskränka sig till ekonomin och den religiösa uppbyggelsen. Under sådana förhållanden kan man just icke vänta, att en litteratur skall alltför snabbt framgå till blomstring, och att talangerna skola trängas på dess område. Man får glädjas, om, sedan de yttre vilkoren för dess tillvaro förändrats, åter någon svag gryning vill bebåda en ny dag.

40

50

Så får man icke heller ställa stora anspråk på här anmälda början till en samling af skönlitteratur i original och öfversättningar. Men det vore å andra sidan illa, om den skulle behöfva appellera endast till läsarens öfverseende. Så är dock icke fallet.

Att samlingen kommer att innehålla både original och öfversättning antydes af titeln.

Oma maa mansikka,
Wieras maa mustikka!

är ett gammalt Finskt, målande och uttrycksfullt ordstäf. Det fremmande nedsattes icke deri; ty äfven blåbäret är en frukt af värde i hemlandets skogar; men i färg, doft och smak står det tillbaka för smultronet på landets svedar. Och redan såsom svedarnes prydnad är smultronet äkta Finskt, sedan svedkulturen blifvit mer och mer sällsynt i andra länder, och den Finska sjömannen af svedjeröken kan med säkerhet igenkänna sitt hemlands strand. Norrom Finska viken ser han det kära landet, höljdt i rök och kan med glädje tänka, att der finnas härdade män till hundratusental, som om dess jord kunna säga: »Omani on, vaikka polttasin!» Och öfver denna brända jord breder, sedan den gifvit odlaren sin skatt, smultronriset sitt dunkelgröna täcke genomvirkadt af tusental högröda korallsmücken. De gläda åtminstone kvinnorna och ungdomen. Det är den sköna litteraturen efter den »ekonomiska».

Bland »mansikat» i närvarande häfte intager en novell af Y. K. främsta rummet. Dess titel är: *Pohjan Piltti*, kuvaus lopulta 13:sta vuosisataa. Det är särskildt intressant att återfinna historieskrifvaren här på diktens område. Hvad man främst anmärker som novellens förtjenst, är dess rikedom på äfventyr och handling. Det är med den största lätthet Förf. synes få händelser att hända. Och det är klart, att det är den första fordran på en dikt, att i den något diktas; såsom man har rikt förråd af berättande dikter, i hvilka ingenting funnits att berätta, och hvilkas läsning derföre blir ett tungt arbete. Utan handling finnas också inga karakterer; hvarföre man i så mången dålig roman ser det fåfänga bemödandet att skapa dem genom beskrifningar öfver personens inre och yttre. I *Pohjan Piltti* deremot framstå karaktererna i personernas ord och handlingar. Likväl har Förf. icke gifvit händelserna den inveckling och de öfverraskande upplösningar, som spänna intresset och allt efter upplösningens art starkare väcka läsarens medkänsla i glädje eller sorg. Ja rikedom på händelser blir nästan ett öfverflöd, emedan de delvis framstå mera löst förbundna. Det står väl i en romanförfattares fria val, att göra berättelsen lugnt episk, eller att i händelserna inlägga sagde mera dramatiska intresse. Men vid det förra förfarandet fordras mera utrymme och bredd i skildringen, för att låta karaktererna framstå; vid det senare framträda de lättare, emedan de invecklade förhållandena för sin lösning fordra, att de handlande personerna uppträda kraftigare, mera lägga ut sina känslor och passioner, sina sträfvanden och sin förmåga att förverkliga dem. Af en novell har man icke rättighet att fordra någon utförlig karaktersskildring. Dess utrymme är dertill för inskränkt. Men så mycket mera borde i den finnas denna intrig, som ger karakteren tillfälle att i få drag afmåla sig. Vi skulle tro, att i bristen på en sådan inveckling ligger orsaken, hvarföre i denna novell vissa karakterer icke äro mera bestämdt utpreglade. Vanligt nog är, att hjelte och hjeltinna blifva skugglikt hållna; och det har äfven inträffat här. Deremot är t. ex. Birkarlen, Matti Kurki, en lyckad typ af en modig och stark, på sig sjelf förlitande halfhedning: Så är äfven kaniken Ragvald väl tecknad, och med några få drag biskop Magnus. Bådas förhållande till hvarandra har eljest i romanverlden ofta förekommit. Det helas upplösning kan icke anses

för lyckadt. Det förefaller för mycket konstgjordt och lemnar läsaren utan varmare deltagande. Såsom de i anläggningen mest lyckade partierna skulle vi utmärka scenerna på Laukko, med den gamla Kurki's underjordiska vandring och uppträdet vid kyrkan, samt kanikens färd till Kuustö, teckningen af den gamla biskopen och bådas förhållande till hvarandra. Skildringen är öfverallt rask och utan longörer. Språket är kanske stundom något sökt. Det ligger i den unga Finska litteraturens intresse, att den förvärfvar sig talrikare läsare genom ett språk, lätt att läsa och förstå äfven för den, som endast praktiskt lärt sig Finska.

Våra små anmärkningar hafva gjorts för denna litteraturs skuld, icke för Förf:s räkning eller mot novellen. Den senare står med heder i jemnbredd med det bättre, man i denna väg är van att se; och vi tvifla icke, att ju den skall finna intresserade läsare och – läsarinor i mängd. Författaren åter har såsom historieskrifvare bevisat en så hög grad af sjelfkritik, att han utan tvifvel sjelf bäst skall finna regeln för sin fantasi produkter.

Utom ett romantiseradt företal »Sananen Anni Orpanalle», innehåller häftet ännu en väl gjord öfversättning af Reinicke Fuchs, »Kettu Repolainen», en annan af Runeberg's Trädgårdsmästarens Bref, slutligen några dikter i bunden form, dels original, dels öfversättningar.

J. V. S.

41 DETTA BLADS YTTRANDE ANGÅENDE PENNINGKRISEN.

Litteraturblad n:o 12, december 1859

I Helsingfors Tidningar har i en serie artiklar Herr Henrik Borgström vänt sig mot de i detta blad yttrade åsikter rörande landets penningförhållanden. Hr B. har haft anledning dertill i vårt bedömande af hans uppgifter och yrkanden i brochyren: »Penningställningen år 1859».

Vi visade nemligen i detta blads Oktoberhäfte, att Hr B. i tullverkets uppgifter rörande export och import infört falska siffror, hvarigenom saken fått det sken, som om den ökade importen åren 1856–57 skulle varit föranledd endast af missvexten 1856. Enligt vår beräkning hade Hr B. godtyckligt ökat beloppet af denna post med 4 millioner rubel för de båda åren.

Hr B. har nu anfört de rigtiga siffrorna ur tullverkets specialer, enligt hvilka värdet för *hela* spanmålsimporten öfver saltsjön utgjort:

1856 1 365 000 rubel.

1857 3 633 000 »

således tillsamman 4 998 000 rubel i stället för de af Hr B. antagna 6 millioner *endast för missvexten*.

Men af Hr B:s anförenden visar sig, att spanmålsimporten åren 1842–49 årligen uppgått till 750 tusen rubel ungefär, åren 1850–55 till 1 250 000 och ännu år 1858 till 1 350 000 rubel. Äfven om man således går tillbaka till 1842–49 finnes det, att den ordinära spanmålsimporten sjöledes i värde uppgått till 3/4 million pr år, alltså på de två åren 1856–57 skulle gjort 1 1/2 million. På den extraordinära spanmålsimporten för missvexten skuld skulle alltså falla 3 1/2 million ungefär för de båda åren 1856–57. Hr B. har således i sin brochyr tillagt endast 2 1/2 million, icke 4 millioner, såsom vi hade antagit.

Vi kunde lemna denna sak derhän, ty Hr B. har dock visat sig hushålla